

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 100

Sobota, 12. decembra 1936

Leto XI

Naš narod, demokracija in oboževalci fašizma

Danes na svetovno politično dogajanje ne moremo gledati z istimi očmi, kakor smo gledali pred tremi leti, in naš majhen narod, ki je v smrtni nevarnosti, ker prebiva na zemlji, za katero se potegujejo najmočnejši narodi sveta, mora dobro odpreti oči, kje in s kom bo vezal svojo usodo.

† Svetozar Pribičević ob večeru svojega življenja.

»Völkischer Beobachter« je pričel v podlistku roman Inesa Widmann »Die Schwabenmargret« in je imel po zatrejanju nemške reklame tak uspeh, da ga je izdala zdaj v lepo opremljeni knjižni izdaji založba Cotta v Stuttgartu. Dejanje tega romana se godi v slovenskem delu Koroške, ki spada pod Avstrijo.

Roman je več kakor tendenciozen. Na strani 31. govori n. pr. Nemec:

»Ne vem, zakaj vi ubogi Slovenci ne odidete iz te doline v Ljubljano ali na Hrvaško... Koroška je in ostane nemška.«

Na str. 155. pokaže nemški agitator na Karavanke in pravi:

»Stene so visoke in trde, da se bodo mogle ob njih razbiti vse slovanske lobanje...«

Na strani 309 opisuje Koroško pred plebiscitom:

»V Rožni dolini je mrgolelo jugoslovanske vojske in kranjskih civilistov. To so bile bande, zločinska krda, »ohne Zucht und Gesetz«. Pretepali so dečke, skrunili deklice, zadržali čast žensk in smešili onemogle pesti moških,« itd., itd.

Ta »Völk. Beobachter« se svobodno širi vsepovsod pri nas, v vsaki kavarni ga dobite, dočim zaman sprašujete po nemških socialističnih dnevnikih, ki izhajajo n. pr. v Čehoslovaški republiki. Za nedavni obisk neklih časopisnih gospodov, ki vsi spadajo v krog »Völk. Beobachter«, so nekateri narodni gospodje oziroma gospe oblekli svoje otroke celo v alpske narodne noše; pri »Slovincu« tako radi črpajo iz istega »Völk. Beobachter« razna senzacionalna »odkritja« iz svetovne politike, židovstva in framacanstva, naši špibirgarji se po brivnicah in gostilnah ogrevajo za kljukasti križ in modrujejo: »Da, Hitlerja nam je treba!«, »boljša« naša narodna gospoda z večjo radovednostjo prebira »Mein Kampf« kakor ga v Nemčiji, naši meščanski dnevnik priobčujejo programe nemških radio-postaj, dočim francoske in druge izpuščajo, listi iz Jugoslovanske tiskarne navijajo za generala Franca, o katerem je danes vsakemu znano, da je orodje tistih sil, ki strežejo tudi po življenju našega in čehoslovaškega naroda, skratka, pri teh narodnih krogih se je razvnelo neko čudovito berlinsko navdušenje — odkar je v Nemčiji demokracijo nadomestil kljukasti križ.

Ista gospoda je vedno zamerila in očitala nam socialistom, da imamo zveze z nemškimi socialisti. In reči moramo, da smejo biti socialisti ponosni na te svoje zveze, ki so jih imeli in jih bržkone še imajo. Kajti ravno avstrijski socialisti so bili tisti, ki so v februarjski vstaji izkravali ne samo za svobodo avstrijskega ljudstva, temveč tudi v obrambi interesov našega naroda in male antante; avstrijski socialisti so si nakopali smrtno sovraštvo Strafell in heimverovcev ravno z odkritjem hir-

Za samostojno socialistično gibanje in skupen nastop za demokracijo

Prejeli smo in objavljamo:
Pokrajinski odbor bivše Socialistične stranke Jugoslavije je na svoji seji ugotovil:

Gospodarski in socialni položaj delavcev in nameščencev, kakor tudi položaj ostalega delovnega ljudstva je nevdržljiv in kliče po izpremembi. Plače ne odговarjajo potrebi ekzistenčnega minimuma, eksploatacija delojemalcev od strani domačega in tujega kapitala je neomejena, socialna zakonodaja se na splošno slabo izvaja. Obveznega zavarovanja za starost in brezposelnost še nimamo v socialnih inštitutih et. lvo.

Zato sklene:

I. Da se nadaljuje s pričetimi akcijami: za čimprejšnjo dosego popolne svobode, politične in gospodarske demokracije za vse državljane, za notranjo ureditev države na podlagi popolnega sporazuma med Srbi, Hrvatini in Slovenci po principu čiste demokracije, svobode oziroma enako-

pravnosti vseh državljanov, kakor tudi akcijo za socialne in gospodarske pravice delovnega ljudstva;

2. odobriti sklepe in dosedanje delovanje, zlasti še sklep za skupen nastop z KDK v Sloveniji v smislu dogovora z dne 20. julija 1936;

3. da naj se nadaljuje akcija za ustanovitev samostojne socialistične stranke.

II.

Ker je borba za dosego prej navedenih zahtev učinkovitejša in uspešnejša, ako se vodi skupaj z vsemi političnimi skupinami, katere se hočejo iskreno z nami boriti za iste cilje in ki so po tradiciji demokratične in svobodoljubne,

izjavlja,

da tudi v bodoče sodeluje s KDK v Sloveniji (in eventualno z drugimi skupinami, ki imajo zaslombo v ljudstvu in ki bodo sporazumno sprejete v krog sodelovanja) v vseh skupnih vprašanjih ter, da pri teh nastopih vedno poudarja politično in organi-

zacijsko samostojnost naše socialistične skupine v organizacijskih in svetovno-nazornih vprašanjih.

III.

Pozdravlja sklep glavnega odbora bivše Socialistične stranke Jugoslavije v Beogradu z dne 3. oktobra 1936, da pristopi v združeno opozicijo, kakor tudi tozadevno deklaracijo. Glavnemu odboru in s. dr. Topaloviču izraža polno zaupanje za dosedanje požrtvovalno delo ter poziva, da započeto delo z vztrajnostjo nadaljuje.

IV.

Smatra, da je rešitev hrvaškega vprašanja in notranje ureditve države na demokratični podlagi nujna in neodložljiva zadeva. V interesu rešitve je, da se z vsemi močmi podpira vse akcije, ki gredo za tem, da se ta vprašanja čimprej uredi.

V.

Vse delavce, nameščence, kakor tudi male kmete in obrtnike pozivamo, da tozadevne naše akcije moralno in materialno podpirajo.

Občudovanja vredna demokracija

Angleški kralj odstopil

Angleški kralj Edvard VIII. je odstopil. Na prestolu ga bo nasledil

Vprašanje poroke angleškega kralja Edvarda VIII. z dvakrat ločeno gospo Simpsonovo do 9. t. m. še ni bilo rešeno.

To vprašanje se ne tiče samo Anglije, ampak tudi dominijonov. Angleška vlada je proti tej ženitvi iz razlogov javnega ugleda in ozira na aristokracijo, nasprotuje pa ji tudi anglikanska cerkev, katere poglavar je obenem angleški kralj. Škofi pravijo, da ne morejo izvršiti poroke, ako je žena samo civilno ločena in zlasti ne pred potekom šest mesecev po ločitvi.

Angleški kralj niti v svojih osebnih zadevah ni samostojen. Ako vlada in parlament mislita, da kraljeva početja ne moreta odobravati, se mora kralj pokoriti. V slučaju, da se ne najde nobene kompromisne rešitve je mogoče samo dvoje: da kralj odstopi ali pa da odstopi vlada, kar bi pri sedanji sestavi angleškega parlamenta pomenilo — nove volitve. Ker pa pri kraljevi ženitvi od-

negov brat princ Albert vojvoda Yorški.

ločajo tudi dominijoni, kot Kanada, Južna Afrika in Avstralija, bo moral popustiti kralj ali pa se odpovedati prestolu.

Zadeva z ženitvijo angleškega kralja je dvojno zanimiva: prvič radi tega, ker se je našel vladar, ki je pripravljen prelomiti z vsemi tradicijami in predsodki, da spada na dvor samo žena plemenite krvi, članica te ali one dinastije; drugič radi tega, ko vidimo, kako v Angliji v resnici odločajo ustavni činitelji: vlada in parlament, ki stojita nad kraljem. Zavidanja vredno je tudi, kako svoboden je angleški tisk, ki o vseh teh stvarih razpravlja, kot o vsakem drugem dogodku in zadeva ni prav nobena — ... tajnost.

V tem je tista velikanska moč Anglije, ki jo ves svet občuduje.

Japonski nacizem? V velikih predilnicah v Tsingtanu (na Kitajskem) so Japonci odpustili iz službe 25.000 kitajskih delavcev in delavk.

tenberške municije, namenjene proti mali antanti. Nemška socialna demokracija je nedavno izgubila svojega poslanca Hermana Wendla, ki je doberšen del svojega življenja posvetil ravno osvobodilnim bojem južnih slovanskih narodov, na Madjarskem so samo socialdemokrati tisti, ki proti revizionističnim težnjam vladajočih krščanskih socialcev priporočajo sodelovanje z državami male antante, v Franciji so bili socialisti tisti, ki so ob marsejskem zločinu dvignili glas za Jugoslavijo in osvetlili pravo ozadje tega atentata, skratka povsod v inozemstvu so socialisti tisti, ki priznavajo upravičene interese našega naroda in razkrivajo nakane fašistov, ki bi radi tudi drugim narodom vzeli svobodo, potem ko so jo ugrabili svojim lastnim.

V interesu našega naroda je samo ena politika: naslonitev in zveza z vsemi demokratičnimi državami in

narodi. Oboževanje kljukastega križa pomeni samo klicanje sovražnika našega naroda. Proletarijatu se je očitala in se očita njegova mednarodnost, ki obstoji v tem, da se zavzema za svobodo vsakega naroda in za bratsko sodelovanje vseh svobodnih narodov. Ravno ta proletarijat dokazuje danes v Franciji in Španiji, da edino on res zna in hoče braniti svobodo svojega naroda, dočim Francovi fašistični nacionalisti prodajajo špansko zemljo sovražnim silam. Če razredni interesi kje nasprotujejo interesom narodne vzajemnosti, ugotavljamo, da velja to za fašiste in vse oboževalce »avtoritativne« reakcije. Zato je danes demokracija doma in zveza z zapadno demokracijo istovetna z obrambo interesov naše narodne celote. Zato naš ideal ne morejo biti fašistični diktatorji, vzor naj nam bo češkoslovaška demokracija.

Vse je pripravljeno za sporazum

in vendar ga ni

Minister Cvetković pravi, da je glede hrvaškega sporazuma vse jasno. Dr. Maček izjavlja, da v Beogradu poznajo stališče hrvaške opozicije.

Minister Cvetković izjavlja, da glede enotnosti države ni več pomislekov in da so difference le bolj formalnega značaja.

Med obema naziranjima potemtakem ni temeljno načelnih razlik. Mi verujemo, da temeljnih razlik ni. Zato smatramo, da se mora vprašanje rešiti z demokratičnim sporazumom, ker sedanje stanje silno ovira ideološko in gospodarsko konsolidacijo.

Socialistično gibanje je vedno poudarjalo nujnost rešitve tega vprašanja ter poudarja to nujnost še danes. Socialistično gibanje, to je delavstvo in socialistična ideološka javnost je za najidealnejši sporazum ter smatra obenem, da je potrebno, da pri tem sporazumu sodeluje tudi to gibanje, ki nima postranskih ali sebičnih namenov, marveč ima v mislih le sporazum med državljani na čisto demokratični bazi. Proletarijat je po vsej državi eden, enoten in je zaraditega tudi sposoben, da pospeši proces, ki se morda zavlačuje zgolj s historičnega in prvenstvenega stališča.

Šolsko poslopje se je podrlo v Poedemesu na Portugalskem. Nesreča se je zgodila v času, ko je bil v šoli poduk. Vdrla so se tla v drugem nadstropju. Vse se je zrušilo na glave dece, ki je bila pri poduku v prvem nadstropju. Na to so se vdrla tla še v prvem nadstropju in so razvaline pokopale deco, ki je bila v pritličju. Pod ruševinami je našlo smrt 60 otrok, 200 pa je ranjenih. — V portugalski stanovščini res dobro skrbe za prosveto, da puste, da se šole rušijo nad glavami otrok. Kakšen za klerikalno stanovščino vnet list bo zato že zopet pel slavo portugalskim fašistom in njihovemu vođu Salvazarju.

Španski generali opešali

Francija in Anglija predlagata plebiscit v Španiji

Svetovni tisk trdi, da sta Francija in Anglija odločeni predlagati ustavitve sovražnosti v Španiji in izvedbo plebiscita.

Pred Madridom zatišje

Z napovedano ofenzivo generala Franca ni nič. Vrhovno obrambeno poveljstvo v Madridu presoja položaj zelo ugodno.

7 Francovih vojnih letal sestreljenih

Na severnem bojišču so vladina letala sestrelila 8. decembra 7 nacističnih letal.

Sevillo je bombardiralo pet letal madridske vlade. Eno letalo je bilo sestreljeno.

Neko nacistično letalo je sestrelilo francosko trgovinsko letalo, čeprav je bilo jasno označeno. Več oseb, ki so potovale z letalom je bilo ranjenih.

Španija v Ženevi

Španska delegacija, ki je prišla k zasedanju sveta Društva narodov v Ženevo izjavlja, da ni prišla iskat kakšne konkretne pomoči, ampak samo opozoriti merodajne činitelje na nevarnosti, ki prete Evropi zbog vojne v Španiji. Kajti v španski državljanski vojni je že sedaj mogoče ugotoviti sledove bodoče evropske vojne.

Sovjetska Rusija za prepoved dovoza prostovoljcev v Španijo

Ruski poslanik v Londonu Majski je kot član odbora za nevmešavanje v Španiji predložil, da se vse države obvežejo prepovedati prevoz dobrovoljcev preko svojih ozemelj v Španijo in da tudi same nobenih ne bodo pošiljale.

Obvezno posredovanje v delavskih sporih

Ni vseeno, kakšna je vlada, ki vrši posredovanje

Zakon o obveznem posredovanju oblasti v mezdnih sporih, ki so zavzemali velike dimenzije, je bil sprejet v francoski zbornici z neznatnimi izpremembami s 438 glasovi. Proti zakonu je glasovalo 120 poslancev.

S sprejetjem tega zakona je porasel tudi pomen vlade ljudske fronte za delavstvo, ker ni vseeno, kakšen režim posreduje v socialno-političnih sporih. Vlada ljudske fronte v Franciji je sicer vezana na ozki program, vendar lahko mnogo koristi delavstvu z realizacijo svojega programa.

K protisovjetskemu bloku. Boj za protisovjetski blok se sicer nadaljuje, toda brez nadaljnjih uspehov. Sedaj je tudi finski zunanji minister izjavil, da se Finska takemu bloku ne pridruži.

Marta Tausk:

Zofka Kveder

(Spomini na najino prijateljstvo.)

Z veliko nežnostjo in brez tožbe mi je pripovedovala o svojem nezakonskem otroku, čeprav vem, da si tudi še takrat ni želela več, kot poljubov in udane pokorščine — sicer res erotike, vendar ne seksualne ljubezni, da je, kakor tisoč drugih, podlegla moški poželjivosti v altruistični predanosti in da je med težkimi in grenkimi meseci, ko je pričakovala posledic, mnogo trpela radi predsodkov malomeščanskih špisarjev, ne samo pomanjkanja — tudi žalitve. Po poroki se je kmalu pokazala v značajih in temperamentih obeh zakoncev velika razlika. To je privedlo tako daleč, da je Zofka nekega dne vso svojo veliko zalogo ljubezni, ki je njen mož ni znal odkriti in ne izra-

Boj za svobodo, demokracijo in mir

Internacionala za pomoč španski vladi

V Parizu sta se dne 4. in 5. decembra sestali na skupni seji izvršna odbora Socialistične delavske internacionale in Mednarodne strokovne zveze. Seja se je pečala skoro izključno s španskimi dogodki. V resoluciji obsojata internacionali pomoč, ki jo dajeta Nemčija in Italija španskim nacistom in pozivata priključene organizacije v vseh drža-

vah, da z vsemi sredstvi preprečijo podpiranje nacistov. Delavcem vsega sveta pa kliče: Vojna, ki divja v Španiji, je vojna za svobodo, demokracijo in mir med narodi. Dolžnost nas vseh je, da podpiramo junaške borbe v Madridu in jih branimo pred morilskimi podvigi mednarodnega fašizma.

Ozadje ofenzive vladinih čet v Biskaji

Beograjska »Politika« prinaša dopis svojega poročevalca Dediera o razgovoru z nekim vodjo Baskov na severnem bojišču pred Huesco. V razgovoru o položaju je izjavil Pedro Anton Olava:

»Od 19. julija smo se borili z menjačo srečo. Prvi mah, dokler se je vodil boj po mestih, smo imeli uspehe. Toda položaj se je izpremenil, ker nismo imeli vojske za velike operacije, izven mest; imeli nismo ne streljiva, ne orožja, bilo ni discipline, niti organizacije.

Zato je padel Irun in za njim Sansebastian. General Molla je prodiral proti Bilbaju. Zavzel je vso pokrajino Alavo, osvojil Guipuzcozo. V naših rokah je ostala samo pokrajina Biskaja.

Dne 25. septembra nam je general Molla poslal ultimatum, v katerem je zahteval, da mu izročimo Bilbao. Njegove čete so stale 45 km oddaljene od glavnega mesta Biskaje.

Mi smo odbili njegovo zahtevo. Zato je poslal nad nas »Junkerse«. Eden izmed njih je vrgel bombo, težko 280 kg na neko hišo v ulici Koreo (Bilbao). Bomba je ubila 85 in ranila 208 oseb, povečini otrok in žen. Skupno so vrgla ta dan letala na Bilbao 85 bomb. Posledica: 282 mrtvih in 700 ranjenih.

Da preprečimo nadaljnje napade na mirno prebivalstvo, smo kot odgovor na to, čeprav s težkim srcem, ustrelili 282 najvidnejših fašističnih talcev. To smo potem sporočili generalu Mollu in ga obenem opomnili na to, da imamo v zaporih še 3000 njegovih pristašev.

Odsihod se je general Molla premislil metati bombe na mirno mesto. Njegove čete so se ustavile pri Ejbaru, dalje niso več mogle.

General Molla ne bo več dolgo sedel v Sansebastianu. Mi smo že 25. septembra začeli organizirati

vojsko. Po dveh mesecih imamo sedaj 40.000 izvežbanih borcev. Med njimi je okoli 3000 inozemcev, po največ Čehov, Poljakov in Bulgarov (koliko nam je znano, se tam nahajajo tudi Slovenci op. ur.).

Biskaja je bogata. Mi imamo veliko industrijo. Premoga v izobilju. Naša plavžarska industrija slovi daleč naokrog. Ona izdeluje sedaj tanke, topove in streljivo.

Kakor vidite, mi smo začeli s prodiranjem popolnoma pripravljeni. Iz Barcelone je prispel general Llano de la Encomienda, ki sedaj vodi operacije.

Ofenziva zaznamuje lepe uspehe. Mi napredujemo v štirih pravicah. Ena skupina preko Deve k Sansebastianu (ob morju), druga je zavzela Bergaro (zapadno od Ejbara, do kamor je svoj čas prodril general Molla), Villafranco in se nahaja pred Tolosom (jugozapadno od Sansebastianu), tretja napreduje proti Vitoriji, glavnemu mestu pokrajine Alave, četrta pa je že dospela v pokrajino Burgos.

V tem trenutku imamo zasedeno več kot polovico pokrajine Guipuzcoze in velik del Alave.

Toda na severni fronti niso samo Baski v napredovanju, ampak tudi naši ljudje iz Santandra in v Asturiji.

Iz Santandra prodira ena kolona proti Burgosu, ne da bi naletela na večji odpor.

Tudi pogumni asturški rudarji ne zaostajajo za nami. Presekali so zvezo med Oviedom in Gradom in so prodrli 45 km zapadno od Ovieda proti Galiciji.

En del Asturcev je vpadel globoko v pokrajino Leon.

Kakor vidite, se Baski, katoliško ljudstvo, ki se bori za Boga in staro pravdo, na strani legalne vlade, ne šalijo.

S Francijo Francija nam nudi več kot Nemčija

V Beogradu je bil te dni podpisan trgovinski sporazum s Francijo. V to svrhu je prispel v Beograd francoski trgovinski minister Bastid, ki mu je predsednik vlade priredil slavnostno večerjo v gardskem domu na Topčideru.

O novi trgovinski pogodbi s Francijo piše »Politika«:

»Rezultati, ki jih je naša država

dosegla pri teh razgovorih, po svojem značaju niti malo ne zaostajajo za rezultati, ki smo jih dosegli v Dresdenu z Nemčijo. Še več. Lahko rečemo, da je z ozirom na dobljene carinske in ostale tarifne olajšave, kakor tudi v pogledu načina plačevanja, rezultat naših razgovorov s Francozi še znatno boljši. Nova trgovinska pogodba s Francozi je za

biti, poklonila nekemu drugemu. To je bil za njo, kar se tiče temperamenta, velik in neizbrisen doživljaj, a v tem kar je Zofka tako zelo iskala — in kar končno večina plemenitejših žen išče, — bridko razočaranje.

Zofka se je vrnila k svojemu možu, ki jo je sprejel z iskrenim in plemenitim prijateljstvom, ki ga je ona sama dostikrat pohvalila, ne da bi ji bil rekel eno samo žal besedo, v nežni in odpovedujoči se ljubezni je prizanašal njenim duševnim mukam. Razpoke in čeri, na katerih je ta ljubezen doživela brodolom, so se pokazale mnogo pozneje.

Zofka je bila prvi človek, ki sem ji svojo globoko skrito veliko hrepenenje, ki me je globoko v duši grizlo in me neprenehoma obvladalo, zapuala. In ko je bilo enkrat izpovedano in izjokano, se je polagoma izpremenilo v otožen spomin.

Menim, da je mnogim pomagala

že samo s svojim razumevanjem in sočutjem. Pomagala pa je tudi dejansko: mladim ženam, ki sicer niso, — kakor tudi ona nekoč ne, — nosile na roki po zakonu poročnega prstana, pač pa otroka pod srcem, je dostikrat nudila gostoljubno streho in družabno zaščito. V tem ni bila samo prijateljica, pripravljena pomagati, ampak tudi hrabra bojovnica.

Bila je kljub, — ali pa mogoče ravno r a d i svoje klerikalne vzgoje, tako zelo protiklerikalna, da se je s svojim prvim možem v Pragi poročila civilno, čeprav sta bila oba rimokatolika. Enostavno nista marala iti k spovedi. Takrat so bili še duhovniki, ki brez spovedi niso marali poročiti in na podlagi tega dejstva sta se lahko poročila civilno, ker je to sicer bil cerkven, ne pa državnopravni zadržek. Danes se v Avstriji katoličanom, ki niso izstopili iz cerkve, a bi se vseeno radi civilno poročili,

Dama in po svetu

Umril je Emil Adamič. Slovenski skladatelj profesor Emil Adamič je dne 6. t. m. umrl v Ljubljani za kapjo. Star je bil šele 59 let. Njegove popevke so dobro znane tudi delavstvu. Nekatere svoje skladbe je tudi podaril delavstvu. Precej so jih peli »Trboveljski slavčki«. Ne pretiravimo, ako rečemo, da je bil Adamič eden najplodnejših slovenskih skladateljev in tudi zelo čislani. Na zadnji poti na ljubljansko pokopališče ga je spremljala ogromna množica ljudstva in pevski zbori. Slava njegovemu spominu.

Kako je s podporami za brezposelne in denarnimi sredstvi za zaščito zaupnikov, ki jih je hotela dati oz. priskrbeti Delavska zbornica iz svojih prihrankov in izrednih dohodkov, je vprašanje, ki zanima vse delavstvo, zlasti še prizadeto. Mi na to vprašanje ne moremo odgovoriti. Mogoče bo pa to zadevo pojasnil »Slovenec«, ki je že večkrat razgrajal radi tega — ker Delavska zbornica po njegovem mnenju brezposelnih dovolj ne podpira.

Prijava zgradarine. Davčna oblast obvešča hišne posestnike, da je odmera zgradarine za leto 1936 podaljšana za leto 1937. Z ozirom na to se pozivajo davčni zavezanci, da vložijo neposredno pri pristojni davčni upravi prijave dohodkov od zgradb za l. 1937 v odrejenem splošnem roku: od 16. novembra do 15. decembra 1936, in sicer za zgradbe, ki so postale davku zavezane v letu 1936 in katere dosedaj iz katerikoli razlogov še niso bile obdavčene, ako se je dohodek od zgradb v letu 1936 povečal za najmanj 25 odst. od dohodka preteklega leta ali pa ako se je v letu 1936 zmanjšal za najmanj 25 odst. od dohodka preteklega leta. Ti poslednje navedeni davčni zavezanci (stari) morajo poleg zgradarinske prijave vložiti za ponovno oceno dohodka od zgradbe prošnje, katerim morajo priložiti najeminske pogodbe.

Letalo zgorelo v zraku. Pri Purleyu v Angliji je strmoglavilo inozemsko potniško letalo. Pri padcu se je vžgalo. Zgorelo je 17 potnikov, trije so hudo ranjeni.

Novo tovarno orožja nameravajo graditi Nemci v Rumuniji. Seveda z dovoljenjem vlade.

našo zunanjo trgovino toliko večjega pomena, ker dobimo s tem še eno veliko tržišče za odprodajo naših pridelkov. Na ta način smo se osvobodili strahu pred posledicami, ki lahko nastopijo, ako smo navezani samo na eno tržišče. Francozi bodo zlasti kupovali pšenico in koruzo. V nasprotju z drugimi državami nam bodo tudi takoj plačali v devizah in ne potem kliringa.

Izvozili bomo 5000 vagonov pšenice, 3000 vagonov koruze, 3000 vagonov lesa v Francijo, 4500 vagonov v Alžir in okroglo 20.000 ovac.

Francozom smo dolgovali doslej okroglo 30 milijonov frankov. Ta dolg bomo z uvozom, ki je že pričel, lahko odplačali.

to več ne posreči; če ljudje nočejo iti k spovedi, jih duhovnik tudi brez spovedi poroči.

Sicer pa je bila ta, v Pragi sklenjena civilna poroka, pozneje na Hrvatskem neveljavna, kar je obema prihranilo sitnosti ločitve. S svojim drugim možem se je Zofka poročila cerkveno, kajti deset let pozneje je že bila pripravljena na več popuščanja. Vsekakor se takrat še ni bila odpovedala svojemu svobodomiselnosti, vendar se ji je zdelo to za prepovršno in brez pomena, kar ni več vredno dejanskega zoperstavljanja.

Še ob smrtni postelji svojega očeta, — tozadevno njeno pismo žal ni ma datuma, — je strašno trpela pod verskim fanatizmom svoje matere: »Moj oče se bori s smrtjo; obiskala sem ga. Draga moja, kako žalostne so njegove zadnje ure! Od Velike noči že leži in vsak dan pričakujem brzojavke, da je umrl. (Dalje prih.)

Jesenice

Kultura posebne sorte je razvidna z jeseniških plotov, zlasti t. im., ki imajo vmes kamnite stebre. Tujci, ki hodijo po Jesenicah, se često začudeno obračajo na domačine z vprašanji: kaj pa pomeni to, kdo pa širi take vrste kulturo in moralno? Na vseh kamnitih stebrih pri ograjah in na zidovih so namreč spomini iz časa volilne agitacije. S posebno matrico in z barvo so nešteto krat narisani sledeči napis: na enem stebri: Meščani volijo — Delavci volijo — MARKEŽA; na sosednjem stebri pa je narisana volovska glava in napisano ADVOKATA, torej menda »voli pa advokata«. Agitatorji liste JRZ so torej proglasili vse, ki ne volijo njih kandidata, t. j. g. Markeža, za vole in so jih celo upodobili. To je kultura, ki jo seje in širi po Jesenicah ono gibanje, ki bo izvedlo »duhovno revolucijo«, kakor pravijo v eni izmed zadnjih številčk svojega glasila »Na mejah« in ki zatrjuje, da sta moralna in etika tega gibanja edino pravilni. Vsi ostali jeseniški občani, ki so glasovali ali za listo slov. del. ljudstva ali pa za listo JNS, katerih obeli sta bila nosilca slučajno advokata, in ki sta dosegli 45 odst. več glasov kakor JRZ, so proglašali za vole. (Takih volov, ki hodijo za advokatskimi voditelji, je sicer pri JRZ samo 100 odst.) Kljub temu se nam zdi, da so bili volji oni, ki so tako agitacijo širili. Odgovor pa pričakujemo od njih samih: Muuuuuu! Mu-u!

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) odlični vefilm »Otroci sreče« z L. Harmey in W. Fritschem v glavni vlogi. Med dodatki zvočni tednik in zvočni kulturni film »Kraljevstvo mravelj«. — Sledi: »Železni demoni«.

Hrastnik

Smrt blagega starčka. V petek, dne 4. t. m. je podlegel možganski kapi Saviozzi Adolf, star 79 let rodom iz Italije. L. 1909 se je naselil kot zidar v kemični tovarni v Hrastniku, od katere je prejel tudi pokojnino v znesku 80 Din mesečno! Če ga ne bi podpirali njegovi dobri sinovi, bi mož gotovo ne dočkal te lepe starosti. Pokojni je bil v naši sajski dolini vsakomur dobro poznan in splošno priljubljen. Zadnja leta je bil tudi kolporter našega lista »Delavska Politika«. Poznali smo ga kot moža kremenitega značaja. Vzgojil je tri sinove, ki pripadajo vsi našemu delavskemu gibanju. Pogreb starčka je bil v nedeljo, dne 6. t. m. in ga je na njegovi zadnji poti kljub slabemu vremenu spremljala velika mno-

Veliko zanimanje za socialne pravice med prevaljskim delavstvom

V dvorani pri Rozmanu se je vršilo v nedeljo, dne 6. t. m. predavanje o socialni zakonodaji in delavskem tisku, ki je bilo izredno dobro obiskano. Kakor povsod, se delavstvo tudi v Prevaljah zaveda velikega pomena socialne zakonodaje in socialne zaščite in si želi poduka v teh zanj življensko važnih vprašanjih.

Predavanje je otvoril predsednik SDZJ s. Standeker, nakar sta govorila s. dr. Reisman o socialnem zakonodavstvu in potrebi organizacije, s. Eržen pa o potrebi izobrazbe v zvezi z delavskim tiskom.

Kranj
V Sirčevi tovarni podaljšujejo delovni čas radi — konjunktura. Že takoj po stavki je bilo v Sirčevi tovarni razglašeno, da se bo radi zaostalih naročil delalo skozi 4 tedne po 10 ur dnevno. Ta delovni čas pa je tovarna potem vedno podaljševala. Za tekočih 14 dni je razglasilo podjetje, da se je delavstvo v očigled praznikov 1. in 8. decembra izreklo za 11urni delavnik. Faktično se pa dela že celo 12 ur dnevno, ker se jutraj in opoldne, obakrat po pol ure prej prične z delom, pa tudi zvečer se še malo domakne. Delavstvo tudi končno ne ve, kako je glasovanje izpadlo, ker v podjetju ni obratnih zaupnikov, ki bi vodili nad tem kontrolo. Mi ugotavljamo predvsem to, da je podjetje kršilo zakon in kolektivno pogodbo. Nekaj delavcev pa je še od časa stavke na cesti.

Zahvala. Užaloščeni vsled smrti našega očeta se tem potom najiskrenejše zahvaljujemo vsem darovalcem cvetja in vencev, posebno gospodom iz kemične tovarne in občini, zlasti pa vsem tistim, ki so nam v tem težkem trenutku stali ob strani in z nami sočustvovali. Hvala tudi vsem, ki so spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Zaljujči sinovi: Saviozzi Pepi, Rudi in Lojze.

Radvanje

Ponarejevalci denarja. Imamo svojevrstno senzacijo. Orožniki so na podlagi neke ovadbe izsledili v hiši Frica Kolmana zelo dobro opremljeno delavnico za ponarejanje denarja. Arretirali so Kolmana in njegovo ženo ter posestnika Franca Greifa iz Hoč. Mesar Medved iz Cirkovc in 67letni fotograf Rupnik sta pobegnila skozi okno delavnice. V delavnici so zaplenili več izdelanih bankovcev po 1000 in 100 dinarjev. Rupnik je znan ponarejevalec denarja.

Studenci pri Mariboru

Žena sledila možu v smrt. V Studencih se je zastrupila z lizolom žena preminulega 35letnega natakarija v Veliki kavarni Franca Schmieda, Adela Schmied. Prepeljali so jo v bolnico, kjer pa ji niso mogli več pomagati.

Poslušalci so predavateljska živahno pritrdjevali in ob zaključku izrazili željo, da bi se skoro zopet vršilo kakšno tako predavanje.

Razveseljivo je, da je k predavanju prišlo tudi več sodrugov iz: Sv. Lovrenca n. P., Dravograda, Guštanjna, Mežice in Črne, ki se niso strahili grdega vremena.

V Mežiški dolini bodo v januarju 1937 sledila nadaljnja tovrstna predavanja.

Uspeh predavanja v Prevaljah pa je posebno v tem, da se je prijavilo 16 novih naročnikov za »Delavsko Politiko«.

Sv. Lovrenc na Pohorju

Omejeno delo v tovarni kos in srpov. Ker je pregorel dinamo za proizvodnjo izmenične struje je v tovarni uveden delovni čas v treh zvrstvih in sicer: od 4. do 11., od 12. do 20. in od 20. do 4. ure. Vsled tega delavci manj zaslužijo. Akordne postavke v tovarni so namreč izračunane tako, da mora delavec, ki hoče nekaj zaslužiti delati mnogo preko 10 ur dnevno. Dogajalo se je pa tudi, da so delavci morali na svoj račun doprinesati zamude, ki so nastale na ta način, da je vsled kvara na tem ali onem stroju, obrat obstal po pol ure, celo uro ali pa tudi več. — Zlasti slabo so plačane v tovarni delavke, ki delajo na uro po Din 1.25, le starejše so za spoznanje boljše plačane. Pri nadnormalnem delovnem času zasluži taka delavka okroglo Din 350 na mesec. Ali se tako delo sploh še izplača? Skrajni čas je, da pride v tovarni do urednih delovnih prilik. Če je vodstvo tovarne količkaj uvidno, bo samo moralo priznati, da je ta težnja delavstva po izboljšanju popolnoma upravičena.

Delavski pravni svetovalec

Odpust v času bolezni (SGRJ, stavbinci, Ljubljana), § 219, 234 in 239 toč. 9. o. z.

Vprašanje: V Ljubljani zadnji čas stavbeniki izigravajo določilo § 219 o. z. o bolezenskih šiltnih in § 234 o. z. o 14 dnevni odpovedi službe na ta način, da delavcu službo odpovejo 14 dnevno, ko oboli in ga potem enostavno odslovijo, če se po 14 dnevnom bolovanju zopet javi v službo. Ne plačajo nobene odpovedi, češ, da je med bolovanjem itak potekla odpovedna doba. Na ta način se bolni delavci sploh bojijo javiti bolne in riskirajo še težje obolenje, samo da ne bi izgubili službe in celo pravice do zakonite odpovedne dobe. Kaj pravi zakon?

Odgovor: § 239 obrtnega zakona določa v točki 9, da sme služboodavec odpustiti delavca brez odpovedi le tedaj, če je bil delavec radi boleznimi ali nezgode dalj ko 4 tedne zadržan, opravljati svojo službo. Iz tega sledi, da delodajalec delavcu v času bolezni pred 4 tedni službe sploh ne sme odpovedati. Pri nameščencih je ta zaščitna doba povišana celo na 6 tednov. Ako je v Vašem slučaju stavbeni podjetnik delavcu po polirju sporočil, da je služba potekla med 14 dnevnom bolovanjem, ker mu je odpovedal službo ob izstavi bolniškega lista, je ta odpoved neveljavna. Podjetnik mora delavcu plačati mezdo za 1 teden bolovanja in za 14 dnevno odpovedno dobo, torej skupaj za 3 tedne.

Obširneje bomo o važnih razlogih prekritve službenega razmerja razpravljali na delavskem predavanju, ki ga priredi Strokovna komisija v nedeljo, dne 20. decembra ob 9. uri v Delavski zbornici.

V nedeljo, dne 13. decembra t. l. celodnevno BOŽIČNA RAZSTAVA Ivan Kovačič, Maribor, Slovenska ulica št. 10

stekla in porcelana, novodospelih modernih servisov, krasnega kristal. stekla, razne novosti iz keramike ter mnogo drugih lepih in praktičnih predmetov. Vsakomur prost ogled.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Sladkorno bolni POZOR!

Zračni kruh, Aleuronat (novi kruh) kekse za diabetike izdeluje

Parna pekarna **Rakuša**, preje Robaus - Maribor, Koroška cesta 24. Telefon 22-44.

Planinske Jopice **TRIGLAV** lastni izdelek od Din 60.— naprej Eksportna hiša „LUNA“ Maribor, samo na Glavnem trgu 24

Purani očiščeni, od Din 7.—, 8.—, 9.— in 10.— za kg se dobijo dnevno od 10. do 12. ure.

And. Suppanz, Maribor, Cvetlična ul. 20, dvorišče.

MOŠKE HUBERTUS PLAŠČE po 230 Din

dobite pri tvrdki **MIRKO FELDIN**, manufakt. trgovina MARIBOR, Aleksandrova cesta 13 (na vogalu)

VZAJEMNOST

Studenci pri Mariboru
Delavski oder. V nedeljo, dne 13. dec. ob 16. uri bodo vprizorili diletanti v dvorani gostilne Mraz kmečko burko v 3 dejanjih: »Trije vaški svetniki«. Cene običajne.

Pobrežje pri Mariboru
Ustanovni občni zbor »Vzajemnosti« bo v nedeljo, dne 13. decembra ob 9. uri dopoldne v gostilni Renčelj na Pobrežju. V našem kraju predstavljamo delavci pretežno večino vseh občanov, zato je nujno potrebno, da se vsi zberemo okoli delavskega kulturnega društva. Sodrugi in sodružice, udeležite se občnega zbora. V izobrazbi je moč!

kvaliteto za slabo vreme

IVAN KRAVOS Maribor, Aleksandrova 13 priporoča: ročne torbice, aktovke, denarnice, nahrbtnike itd. kot zelo praktična **BOŽIČNA DARILA.**

Lepa konzervirana jajca,

dobra, kakor sveža, se zopet dobijo od 8. do 10. ure.

AND. SUPPANZ, Maribor, Cvetlična ul. 20, dvorišče.

Patentirali smo izdelavo garantirano nepremočljivega Hubertus-sukna.

Ker nikomur ne prodajamo Hubertus-sukna, dobe se samo pri nas vsem znani

HUBERTUSI

katerih nepremočljivo sukno izdelujemo po patentu št. 7644/31.

Vsakdo, kdor je pri nas enkrat kupil je postal naš stalni odjemalec!

TIVAR-HUBERTUSI iz garantirano nepremočljivega sukna

TIVAR-OBLEKE